

Checklist 1 Examenreglement

Editie 2023-2024

Inleiding

De [Wet Voortgezet Onderwijs 2020](#) bepaalt in artikel [2.60](#) dat het bevoegd gezag een examenreglement opstelt en voor 1 oktober aan de kandidaten en tevens aan de inspectie toezendt. Hetzelfde artikel bepaalt wat in ieder geval in het examenreglement opgenomen moet worden. De verschillen tussen de examenreglementen van scholen zijn groot. In de onderstaande checklist zijn die zaken opgenomen die in ieder geval geregeld moeten worden, en zijn zaken opgenomen die in de praktijk door veel scholen als gewenst beschouwd worden.

Op 1 augustus 2022 is de [Wet voortgezet onderwijs 2020](#) van kracht geworden. Deze nieuwe wet is een modernisering in tekst en opbouw van de voorafgaande Wet en van diverse regelingen waaronder het Eindexamenbesluit en het Inrichtingsbesluit. De nieuwe WVO 2020 bevatte op de ingangsdatum geen inhoudelijke aanpassingen ten opzichte van de vorige wet.

Grote delen van het Eindexamenbesluit zijn onderdeel geworden van de nieuwe Wet. Enkele bepalingen hebben een plek gekregen in het [Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#). Het Eindexamenbesluit is daarmee vervallen.

Regelgeving

De WVO 2020 bepaalt ten aanzien van het Examenreglement in artikel [2.60](#) het volgende (hier verkort weergegeven; zie voor de letterlijke tekst de regelgeving zelf):

- Het bevoegd gezag stelt een examenreglement vast, dat in elk geval bevat:
 - a. regels over de organisatie van het eindexamen en de gang van zaken tijdens het eindexamen;
 - b. informatie over de toepassing van de maatregelen bedoeld in artikel [2.61](#), eerste lid (dat zijn maatregelen inzake onregelmatigheden);
 - c. inhaal- en herkansingsmogelijkheden van het schoolexamen;
 - d. de samenstelling en het adres van de commissie van beroep.
- De examencommissie stelt een voorstel op voor een examenreglement.
- Het bevoegd gezag kan bij de vaststelling van het examenreglement slechts afwijken van het voorstel, nadat het bevoegd gezag:
 - a. overleg heeft gepleegd met de examencommissie; en
 - b. de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.Het bevoegd gezag van een school voor voortgezet onderwijs zendt deze schriftelijke motivering zo spoedig mogelijk aan de examencommissie en de medezeggenschapsraad.
- Het bevoegd gezag behoeft voor het vaststellen van het examenreglement de instemming van de medezeggenschapsraad.
- Het bevoegd gezag zendt jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde examenreglement aan de kandidaten en de inspectie.

Nieuw in deze checklist/aanpassingen t.o.v. versie 2022-2023

In deze checklist, versie 2023-2024, zijn de volgende aanpassingen gedaan ten opzichte van de checklist van 2022-2023:

Technische aanpassingen:

- 1 Alle verwijzingen naar het voormalige Eindexamenbesluit en de Wet zijn vervangen door verwijzingen naar de WVO 2020 en het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 zoals van kracht op 1 januari 2023.
- 2 Waar relevant is de formulering geactualiseerd. Bijvoorbeeld de vervanging van “directeur” door “rector/directeur”.
- 3 Items 31 en 32 over respectievelijk ontheffing en vrijstelling van verplaatst van onderdeel “onregelmatigheden” naar onderdeel “maatwerk” en zijn in deze editie genummerd 61 en 62. Items 33 tot en met 62 zijn daarom vernummerd naar 31 tot en met 60.

Inhoudelijke wijzigingen in deze checklist zijn de volgende:

3 Aan item 17 is toegevoegd dat in voorkomende gevallen overleg met of melding aan de inspectie verplicht is. Het betreft de beslissingen van de rector of directeur in alle gevallen waarin het reglement niet voorziet. Tevens is een verwijzing opgenomen naar de Handreiking voor bestuurders waar een handelwijze is opgenomen voor situaties waarin onvolkomenheden worden geconstateerd.

4 Aan item 51 zijn de woorden ‘eerste afname’ toegevoegd. Het betreft de verplichte inhaalmogelijkheid bij legitieme afwezigheid bij de eerste afname van een schoolexametoets. De inhaalmogelijkheid hoeft niet geboden te worden bij herkansingen van een afgelegde schoolexametoets.

Het examenreglement regelt de wijze waarop wordt voorzien in een inhaalmogelijkheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan de eerste afname van een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
	<i>Procedurele aspecten</i>		
1	Het examenreglement is op voorstel van de examencommissie vastgesteld door het bevoegd gezag en ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraad.	☐	
2	Het examenreglement is voor 1 oktober aan de kandidaten verstrekt of toegezonden.	☐	
3	Het examenreglement is voor 1 oktober aan de inspectie toegezonden.	☐	
	<i>Reikwijdte</i>		
4	In het examenreglement is opgenomen voor welke kandidaten (afdeling, cohort, leerjaar) de tekst van toepassing is.	☐	
5	In het examenreglement is opgenomen voor welk schooljaar de tekst van toepassing is.	☐	
	<i>Algemene bepalingen</i>		
6	Het examenreglement bevat een begrippenlijst.		☐
7	Het examenreglement vermeldt welke soorten (school)examens worden onderscheiden en hanteert consequent de juiste terminologie ¹ .	☐	
8	Het examenreglement noemt de wettelijke grondslag en de verantwoordelijkheid voor de vaststelling, waaronder de instemming van de medezeggenschapsraad.	☐	

¹ Het begrip ‘handelingsdeel’ of ‘handelingsopdracht’ komt als voorgeschreven toetsvorm niet (meer) voor in de Examenprogramma’s. In het verleden werd in veel examenprogramma’s met een handelingsdeel een opdracht aangeduid die niet met een cijfer werd beoordeeld, maar waaraan ‘voldaan’ moest worden. Het ‘voldoen’ aan de opdracht van het handelingsdeel was dan een vereiste om het schoolexamen te kunnen voltooien. Een beoordeling ‘onvoldoende’ was niet mogelijk.

Als een school in het PTA een handelingsdeel opneemt als schooleigen invulling van een deel van het examenprogramma, zal de school helder moeten maken in de examenregeling (examenreglement en PTA) dat handelingsdelen per definitie ‘voldaan’ moeten zijn, omdat zonder afgesloten handelingsdeel er geen eindcijfer voor het schoolexamen kan worden vastgesteld.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
9	Het examenreglement vermeldt de rol en taken op hoofdlijnen van de examensecretaris en vermeldt tevens dat deze uit het personeel door de directeur wordt aangewezen ² .	○	
10	In het examenreglement is opgenomen dat het bevoegd gezag een examencommissie heeft ingesteld die bestaat uit een oneven aantal, en tenminste drie, leden. Leden van het bevoegd gezag, de directeur, leden van de MR, leerlingen en hun wettelijke vertegenwoordigers kunnen geen deel uitmaken van de examencommissie.	○	
11	Het examenreglement vermeldt de taken en bevoegdheden vanuit de regelgeving van de examencommissie. Daaronder valt in ieder geval: opstellen van een voorstel van een examenreglement, jaarlijks een voorstel voor het programma van toetsing en afsluiting, het borgen van het afsluitend karakter en de kwaliteit van het schoolexamen en het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen.	○	
12	Naast taken en bevoegdheden vanuit de regelgeving, kan het bevoegd gezag de examencommissie andere taken en bevoegdheden hebben gegeven die van belang zijn voor de uitvoering van het examenproces. In dergelijke gevallen regelt het examenreglement de rol van de examencommissie.	○	
13	In het examenreglement is opgenomen de samenstelling en het adres van de commissie van beroep. Nota bene, de directeur mag geen deel uitmaken van de commissie van beroep.	○	

² De WVO 2020 noemt als expliciete taken van de examensecretaris de volgende:

- Het ondersteunen van de rector of directeur bij het organiseren en afnemen van het eindexamen;
- Het ondersteunen van de rector of directeur bij de uitvoering van het examenreglement en het PTA;
- Het ondersteunen van de rector of directeur bij de verstrekking van de beoordeling van het schoolexamen;
- Het (samen met de rector of directeur) vaststellen van de uitslag van het eindexamen;
- Het (samen met de rector of directeur) tekenen van de diploma's, cijferlijsten, getuigschriften en certificaten.
- Het Uitvoeringsbesluit WVO vermeldt hierop aanvullend: Het (samen met de rector of directeur) tekenen van de overzichten en de eindbeoordeling van het schoolexamen.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
14	In het examenreglement is opgenomen wat de procedure is als een betrokkene (kandidaat) bezwaar wil maken tegen enige maatregel of handeling die hij strijdig acht met het examenreglement.		O
15	In het examenreglement is conform de WVO 2020 (artikel 2.63) opgenomen wat de procedure is als een betrokkene (kandidaat) in beroep wil gaan tegen een beslissing van de directeur.	O	
16	In het examenreglement is een regeling “afwijkende wijze van examineren” opgenomen (artikelen 3.54 en 3.55 Uitvoeringsbesluit WVO 2020)	O	
17	In het examenreglement is een bepaling opgenomen die regelt dat de rector of directeur beslist in alle gevallen waarin het reglement niet voorziet. In voorkomende gevallen is overleg met of melding aan de inspectie verplicht. ³	O	
18	In het examenreglement is in voorkomende gevallen opgenomen welke bevoegdheden m.b.t. de uitvoering van het examen zijn gemandateerd en aan wie.		O
19	Het examenreglement regelt in welke vakken een kandidaat examen kan afleggen en of de kandidaat in meer vakken examen mag afleggen dan nodig is voor een volledig examen.		O
20	Het examenreglement vermeldt dat jaarlijks een programma van toetsing en afsluiting voor het desbetreffende schooljaar wordt opgesteld en voor 1 oktober aan de kandidaten wordt verstrekt of toegezonden.	O	
21	Het examenreglement regelt de wijze waarop de kandidaat in kennis gesteld wordt van de toegestane hulpmiddelen.		O

³ In de *handreiking voor bestuurders: Verantwoordelijkheid in het schoolexamen* is de handelwijze opgenomen “Hoe te handelen bij geconstateerde onvolkomenheden”. De handelingsruimte voor het bestuur wordt beïnvloed door de tijdlijn (in welke fase van examinering vindt de onvolkomenheid plaats) en de inhoud van de geconstateerde onvolkomenheid. Zie hiervoor [Handreiking voor bestuurders, pagina 5](#).

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
22	In het examenreglement is geregeld wat de 'houdbaarheid' van reeds afgelegde schoolexamens is in het geval een leerling doubleert; de school bepaalt de houdbaarheid.		O
23	Het examenreglement regelt – indien van toepassing – de toelating tot het centraal examen in een eerder leerjaar (en regelt daarmee ook de wijze waarop het voorafgaand schoolexamen wordt ingericht), en vermeldt de in artikel 2.56 lid 4 van de WVO 2020 en artikel 3.36 van het Uitvoeringsbesluit bepaalde regelingen ⁴ .	O	
24	Het examenreglement regelt de schoolspecifieke eisen m.b.t. de uitvoering van het profielwerkstuk en de vakken waarop het betrekking kan hebben.		O
25	Het examenreglement regelt – indien van toepassing – het afleggen van een examen in een vak op een hoger niveau (en regelt daarmee ook de wijze waarop het voorafgaand schoolexamen wordt ingericht), en vermeldt de terugvaloptie op het oorspronkelijk niveau zoals bepaald in artikel 3.37 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.		O
26	Het examenreglement regelt de toelating tot en het afleggen van het schoolexamen rekenen voor de leerlingen die een eindexamen afleggen zonder wiskunde in het pakket. ⁵	O	
	<i>Onregelmatigheden. Ontbeffing, vrijstelling</i>		
27	In het examenreglement is het bepaalde in artikel 3.58 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 integraal overgenomen.	O	
28	In het examenreglement zijn geen andere sanctiemogelijkheden bepaald dan die worden genoemd in artikel 3.58 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.	O	

⁴ Deze artikelen bepalen dat het bevoegd gezag leerlingen in staat kan stellen het centraal examen eerder af te leggen in één of meer, maar niet in alle vakken, en dat bij niet-bevordering de bij de CE behaalde resultaten vervallen. Zie voor de exacte bewoordingen de regelgeving.

⁵ Per augustus 2019 is de rekentoets afgeschaft. Voor leerlingen met wiskunde in het pakket worden de rekenvaardigheden geïntegreerd in de eindtoetsing voor wiskunde. Leerlingen zonder wiskunde krijgen vanaf schooljaar 2020-2021 een apart schoolexamen rekenen.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
29	In het examenreglement wordt (bijvoorbeeld via een voetnoot) een niet-limitatieve opsomming van voorbeelden van onregelmatigheden genoemd ⁶ .	☐	
30	In het examenreglement is geregeld op welke wijze wordt vastgesteld dat er sprake is van ongeoorloofd verzuim; tevens is bepaald dat (alleen) de rector of directeur maatregelen kan nemen (en wel alleen maatregelen als beschreven in) artikel 3.58 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.	☐	
31	In het examenreglement is een procedure beschreven die wordt gevolgd indien vermoed dan wel vastgesteld wordt dat een kandidaat zich schuldig heeft gemaakt aan een onregelmatigheid.	☐	
	<i>De organisatie van het eindexamen</i>		
32	Het examenreglement vermeldt wanneer het schoolexamen aanvangt en wanneer het wordt afgesloten.	☐	
33	Het examenreglement vermeldt: in het geval van schriftelijke examens als voorwaarde voor toelating voor het centraal examen dat het schoolexamen volledig is afgesloten voor aanvang van het eerste tijdvak; in het geval van flexibele digitale examens BB KB dat het schoolexamen in het betreffende vak is afgesloten voor het centraal examen.	☐	
34	Het examenreglement vermeldt dat deelname aan de geplande schoolexamentoetsen verplicht is.	☐	
35	Het examenreglement vermeldt dat het inleveren van werk behorend bij een praktische opdracht op of voor de deadline verplicht is.	☐	

⁶ Een concrete en complete opsomming van onregelmatigheden is niet op te stellen. Veel scholen noemen de volgende zaken als voorbeelden van onregelmatigheden: zonder geldige redenen niet deelnemen aan een zitting van een schoolexamentoets, het niet tijdig inleveren of afronden van een praktische opdracht of een handelingsdeel, fraude, gebruik maken van niet-toegestane hulpmiddelen, waaronder telefoons, niet-toegestane communicatie.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
36	Het examenreglement regelt de bewaarprocedure en bewaartermijn voor het schoolexamenwerk en vermeldt dat het centraal-examenwerk tenminste zes maanden op school bewaard blijft.	○	
37	Het examenreglement vermeldt, conform het Uitvoeringsbesluit WVO 2020, artikel 3.12 dat de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld uiterlijk moeten zijn afgesloten op een datum die ligt uiterlijk 10 dagen voor aanvang van het eerste tijdvak.	○	
	<i>De gang van zaken tijdens het schoolexamen</i>		
38	Het examenreglement regelt de wijze waarop de school (i.c. de directeur) in kennis gesteld wordt van verhindering van de kandidaat om aanwezig te zijn bij een schoolexamen dan wel om het werk tijdig in te leveren.	○	
39	Het examenreglement regelt hoe te handelen in het geval een kandidaat te laat is voor deelname aan een schoolexamen dan wel te laat is bij het inleveren van het praktisch werk. Het examenreglement bepaalt dat eventuele maatregelen door de directeur genomen worden.	○	
40	Het examenreglement beschrijft de gang van zaken tijdens de zittingen van school- en centrale examens, waarbij (met het oog op maximale garantie van de authenticiteit van het werk van de kandidaat) in ieder geval de volgende zaken worden bepaald: <ul style="list-style-type: none"> - met welk schrijfgerei de kandidaten het werk wel en niet mogen maken (waaronder ook digitale middelen); - welke hulpmiddelen per vak zijn toegestaan of waar deze informatie te vinden is; - welke regels voor het inleveren van het gemaakte werk gelden (waaronder ook digitale inlevering); - hoe het toezicht bij de schoolexamentoetsen en schoolexamenzittingen is geregeld en hoe deze worden afgesloten; 	○	

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
	- alle verdere schooleigen bijzonderheden. ⁷ <i>Indien een kandidaat (al dan niet in strijd met de bepalingen in het examenreglement van de school) het examenwerk met potlood heeft gemaakt, wordt de handelwijze aanbevolen: onmiddellijk na het beëindigen van de examenzitting wordt het werk gekopieerd; het origineel wordt bewaard in een kluis. De corrector ontvangt de kopie ter correctie.</i>		
41	Het examenreglement vermeldt dat gemaakt examenwerk zijn geldigheid behoudt.		O
42	Het examenreglement regelt hoe te handelen bij ziekte of onwel worden van een kandidaat tijdens afname van (school)examen.		O
43	Het examenreglement regelt hoe te handelen indien examenwerk niet volgens de regels wordt ingeleverd (bijvoorbeeld nadat het buiten de examenzaal is gebracht).		O
44	Het examenreglement regelt vanaf welk moment en tot welk moment de kandidaat de zitting van het schoolexamen mag verlaten. Het examenreglement regelt dit ook voor zittingen van het centraal examen.		O
45	Het examenreglement regelt de werkwijze bij afstandstoetsing.		O
	<i>Communicatie</i>		
46	Het examenreglement beschrijft de procedure waarmee de kandidaat inzage kan krijgen in de beoordeling en normering van het gemaakte werk.		O
47	Het examenreglement beschrijft de procedure waarmee de kandidaat eventueel bezwaar kan aantekenen tegen de beoordeling van het gemaakte werk in het schoolexamen.	O	

⁷ Het is ondoenlijk op deze plek een limitatieve opsomming te geven. Dikwijls bepaalt een school bijvoorbeeld dat het werk niet met potlood gemaakt mag worden (behalve tekeningen, grafische verbeeldingen e.d.). Veel scholen bepalen welk papier en kladpapier gebruikt mag of moet worden. Deze zaken zijn niet voorgeschreven door de wetgever, maar zijn in feite bedoeld om het werk van de leerling maximale authenticiteit te geven en zodoende maximaal te verhinderen dat na inleveren van het werk door anderen ongemerkt wijzigingen kunnen plaatsvinden.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
48	Het examenreglement regelt de wijze waarop de kandidaten tussentijds worden geïnformeerd over hun resultaten en op welke wijze zij kunnen aangeven of deze correct zijn verwerkt in het administratiesysteem.		O
49	Het examenreglement vermeldt dat de kandidaat als formele afronding van het schoolexamen een overzicht per vak ontvangt van de resultaten van alle onderdelen en de eindbeoordeling van het schoolexamen, getekend door de directeur en de examensecretaris. De kandidaat tekent voor ontvangst ⁸ .	O	
	<i>De herkansing van het schoolexamen (en van het centraal examen)</i>		
50	Het examenreglement regelt in welke gevallen welke soort(en) schoolexamens herkanst kunnen worden.	O	
51	Het examenreglement regelt de wijze waarop wordt voorzien in een inhaalmogelijkheid voor de kandidaat die door ziekte of ten gevolge van een bijzondere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest aan de eerste afname van een of meer toetsen van het schoolexamen deel te nemen ⁹ . Het betreft hier de verplichte inhaalmogelijkheid bij legitieme afwezigheid bij de eerste afname van een schoolexamentoets. Het examenreglement kan regelen dat de inhaalmogelijkheid niet wordt geboden bij herkansingen van een afgelegde schoolexamentoets.	O	
52	Het examenreglement regelt in ieder geval voor het vak maatschappijleer en – indien gewenst – in overige gevallen dat de kandidaat gebruik kan maken van een herexamenregeling voor het schoolexamen vmbo <i>(ter toelichting: het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 bepaalt in art.3.16 in welke gevallen een herexamen moet en mag worden verleend. De termen herexamen en herkansing hebben een verschillende betekenis).¹⁰</i>	O	

⁸ Artikel 3.15 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 regelt deze nieuwe formele wijze van afronding van het schoolexamen.

⁹ Artikel 2.60 lid c van de WVO 2020 bepaalt dat de school in ieder geval moet voorzien in de genoemde inhaalmogelijkheid.

¹⁰ Een herkansing van een toets/schoolexamenonderdeel betreft altijd die specifieke toets of dat specifieke schoolexamenonderdeel. Een herexamen is meer omvattend dan een herkansing van een specifieke toets en “omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma”. Zie artikel 3.16 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
53	Het examenreglement vermeldt de in het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 bepaalde herkansingsregeling voor centrale examens.		O
54	Het examenreglement regelt de procedure waarmee de kandidaat te kennen geeft deel te willen nemen aan een herkansing van het schoolexamen.	O	
55	Het examenreglement regelt de procedure waarmee de kandidaat te kennen geeft deel te willen nemen aan een herkansing van het centraal examen.	O	
	<i>De uitslag</i>		
56	Het examenreglement vermeldt de bandbreedte van de cijfers (1-10) en de gevallen waarin een cijfer wordt vastgesteld met één decimaal.	O	
57	Het examenreglement vermeldt de wijze waarop de cijfers voor het schoolexamen (indien nodig) worden afgerond. Het examenreglement vermeldt tevens de wijze waarop de cijfers voor het centraal examen worden afgerond conform het Eindexamenbesluit VO.	O	
58	Het examenreglement vermeldt de samenstelling van het combinatiecijfer.	O	
59	Het examenreglement vermeldt de slaag-zakregeling.		O
60	Het examenreglement vermeldt de cum laude-regeling Uitvoeringsbesluit art. 3.47		O
	<i>Maatwerk</i>		
61	In het examenreglement is bepaald op welke wijze en in welke gevallen (binnen de wettelijke kaders) een kandidaat aanspraak kan maken op ontheffing.		O
62	In het examenreglement is bepaald welke kandidaten in welke gevallen recht hebben op vrijstelling en op welke wijze in die gevallen de uitslag wordt bepaald.		O

Checklist Examenreglement			
Nr.		Noodzakelijk	Gewenst
63	Het examenreglement regelt de wijze waarop leerlingen die tussentijds instromen of tussentijds van schoolsoort veranderen alsnog voldoen aan de exameneisen van het PTA dat behoort bij de toepasselijke schoolsoort.		O
64	Het examenreglement regelt de wijze waarop leerlingen die na een bepaald leerjaar van schoolsoort veranderen alsnog voldoen aan de exameneisen die de school in het PTA dat behoort bij de toepasselijke schoolsoort heeft gesteld. Het eenvoudigweg omrekenen van behaalde schoolexamenresultaten is niet toegestaan, omdat leerlingen beoordeeld moeten worden volgens de exameneisen die voor de betreffende schoolsoort gelden.		O
65	Het examenreglement regelt de wijze waarop voor leerlingen die versnellen via een maatwerk-PTA eisen worden gesteld om te voldoen aan het examenprogramma dat de school voor de toepasselijke schoolsoort heeft gesteld.		O